

«ضمائر در زبان عربی»

ضمائر در زبان عربی به دو نوع کلی تقسیم می شوند: متصل و منفصل (وهرکدام انواعی دارند).

مشتک در	فقط مخصوص ماضی	فقط مخصوص
ماضی ، مضارع و امر	تَ - مَّا - تُم - تِ - مَّا - تُن - تْ - نا	مضارع و امر ی
مرفوع (فاعلی): ا - و - ن	مرفوع (فاعلی): ا - و - ن	
منصوب و مجرور (مفعولی و اضافی):		
<p>غائب: هُ - هُما - هُم - ها - هُما - هُنَّ /</p> <p>مخاطب: كَ - كُما - كُم - كِ - كُما - كُنَّ /</p> <p>متکلم: ي - نا</p>		
متصل		
<p>مرفوع: هُوَ - هُما - هُم - هِيَ - هُما - هُنَّ</p> <p>مخاطب: أَنْتَ - أَنْتما - أَنْتم - أَنْتِ - أَنْتما - أَنْتِ</p> <p>متکلم: أَنَا - نَحْنُ</p>		
منفصل		
<p>منصوب: إِيَّاهُ - إِيَّاهما - إِيَّاهُم - إِيَّاهَا - إِيَّاهُما - إِيَّاهُنَّ</p> <p>مخاطب: إِيَّاكَ - إِيَّاكما - إِيَّاكُم - إِيَّاكِ - إِيَّاكُما - إِيَّاكُنَّ</p> <p>متکلم: إِيَّايَ - إِيَّانا</p>		

*توجه: دلیل نامگذاری این ضمائر به مرفوع، منصوب و مجرور حرکتشان نیست، بلکه نقشی است که در جمله می پذیرند.

«نقش هایی که ضمائر در جمله می پذیرند.»

الف) ضمائر متصل مرفوع : حکم شناسه را دارند و همواره فاعل(درافعال معلوم) یا نائب فاعل(درافعال مجهول) هستند.

این ضمائر همیشه به فعل وصل می شوند و قابل جداسازی نیستند. مانند: **كَتَبَا** ، **كَتَبْتَنِي** ، **تَكْتَبُونَ** ، **تَكْتُبِينَ** ، **اُكْتُبِي** ، **اُكْتُبْنَ**

ب) ضمائر متصل منصوب و مجرور : نقششان بستگی به کلمه ای دارد که به آن متصل می شوند.

۱. اگر متصل به فعل شوند ← مفعول

۲. اگر متصل به اسم شوند ← مضاف إليه

۳. اگر متصل به حرف جر شوند ← مجرور به حرف جر(قسمت دوم پایه ی دهم)

۴. اگر متصل به حروف مَشَبَّهَة بالفعل شوند ← اسم حروف مَشَبَّهَة بالفعل(درس اول پایه ی دوازدهم)

مثال:

۱. نَصْرَهُ ، تَنْصُرُونَهُمْ ، لَنْنُصِرْكُمْ ، اُنْصُرِينِي

۲. كِتَابُهُ ، مَدْرَسَتُهُمْ ، تَهَارِينُكُمْ ، بَيْتِي

۳. مِنْهُ ، إِلَيْهِمْ ، عَلَيْنُكُمْ ، لِي

۴. إِنَّهُ ، كَأَنَّهُمْ ، لَكُنْكُمْ ، لَعَلِّي

ج) ضمائر منفصل مرفوع :

۱. مبتدا ؛ مانند: **هِيَ** نَشِيطَةٌ. **أَنْتَ** تَلْمِيزٌ مُؤَدِّبٌ. **أَنَا** أَطَالِعُ كِتَابًا مَفِيدًا.

۲. تأکید فاعل یا نائب فاعل ؛ مانند: **كَتَبْتَ أَنْتَ** تَهَارِينَكَ. (تو **خودت** تهرین هایت را نوشتی.)

يُفْتَحُ بَابُ الصَّفِّ **هُوَ**. (درکلاس، **خودش** باز می شود.)

[این مورد دوم در کتاب های درسی نیست.]

د) ضمائر منفصل منصوب : همیشه به عنوان مفعول تأکیدی از آن ها استفاده می شود و معمولاً بعد از فعل می آیند، اما

درصورت تأکید بیشتر، پیش از فعل ذکر می شوند. مانند: **نَعْبُدُ إِيَّاكَ**. **إِيَّاكَ** نَعْبُدُ. هر دو جمله به معنی "فقط تورا می پرستیم"

هستند، اما تأکید دومی بیشتر است.

*توجه:

۱. هریک از ضمائر منفصل منصوب یک کلمه هستند. مانند: **إِيَّاهُ ، إِيَّاكَ ، إِيَّايَ و ..**
۲. از بین ضمائر یاد شده، ۴ ضمیرهستند که به صورت مشترک در قسمت های مختلف استفاده می شوند و از جایگاهشان در جمله متوجه نقششان می شویم:

متصل مرفوع : نَصَرْنَا . (کمک کردیم.) نا : فاعل	} اَلْف (نا : مشترک در
متصل منصوب : نَصَرْنَا . (به ما کمک کرد.) نا : مفعول	
متصل مجرور : كِتَابُنَا (کتاب ما) نا: مضاف إليه	
إِلَيْنَا (به سوی ما) نا: مجرور به حرف جر	

متصل منصوب : ضَرَبَهُمَا (آن دو را زد)، ضَرَبَهُمْ و ضَرَبَهُنَّ (آن هارا زد)	} مشترک در	} (ب) هُمَا (ج) هُم (د) هُنَّ
متصل مجرور : كِتَابَهُمَا ، كِتَابَهُمْ ، كِتَابَهُنَّ ، لَهُمَا ، لَهُمْ ، لَهُنَّ		
منفصل مرفوع : هُمَا مُؤَدَّبَانِ ، هُم يَكْتُوبُونَ ، هُنَّ ذَهَبْنَ إِلَى الْمَدْرَسَةِ .		

ضمائر منفصل منصوب	ضمائر منفصل مرفوع	ضمائر متصل منصوب و مجرور	ضمائر متصل مرفوع	ضمائر به فارسی	نام صیغه به فارسی و عربی	
					متکلم وحده	اول شخص مفرد مذکر یا مؤنث
إِيَّايَ (فقط مرا)	أَنَا	ي	تُ (درماضي)	من	متکلم وحده	اول شخص مفرد مذکر یا مؤنث
إِيَّاكَ (فقط تورا)	أَنْتَ	كَ	تَ (درماضي)	تو	مفرد مذکر مخاطب	دوم شخص مفرد مذکر
إِيَّاكَ (فقط تورا)	أَنْتِ	كِ	تِ (درماضي) يَ (در مضارع) ي (در امر)	تو	مفرد مؤنث مخاطب	دوم شخص مفرد مؤنث
إِيَّاهُ (فقط او را)	هُوَ	هُ	_____	او	مفرد مذکر غائب	سوم شخص مفرد مذکر
إِيَّاهَا (فقط او را)	هِيَ	هَا	_____	او	مفرد مؤنث غائب	سوم شخص مفرد مؤنث
إِيَّانَا (فقط ما را)	نَحْنُ	نَا	نَا (درماضي)	ما	متکلم مع الغير	اول شخص جمع مذکر یا مؤنث
إِيَّاكُمْ (فقط شما را)	أَنْتُمْ	كُمْ	كُمْ (درماضي) ا (در مضارع) وا (در امر)	شما	مثنای مذکر مخاطب	دوم شخص جمع مذکر
إِيَّاكُمْ (فقط شما را)	أَنْتُمْ	كُمْ	كُمْ (درماضي) ا (در مضارع) وا (در امر)	شما	مثنای مؤنث مخاطب	دوم شخص جمع مؤنث
إِيَّاكُمْ (فقط شما را)	أَنْتُمْ	كُمْ	كُمْ (درماضي) و (در مضارع) وا (در امر)	شما	جمع مذکر مخاطب	دوم شخص جمع مذکر
إِيَّاكُمْ (فقط شما را)	أَنْتُمْ	كُمْ	كُمْ (درماضي) نَ (در مضارع) وا (در امر)	شما	جمع مؤنث مخاطب	دوم شخص جمع مؤنث
إِيَّاهُمْ (فقط شما را)	هُم	هُمْ	ا (درماضي، مضارع)	ایشان	مثنای مذکر غائب	سوم شخص جمع مذکر
إِيَّاهُمْ (فقط شما را)	هُم	هُمْ	ا (درماضي، مضارع)	ایشان	مثنای مؤنث غائب	سوم شخص جمع مؤنث
إِيَّاهُمْ (فقط شما را)	هُم	هُمْ	و (درماضي، مضارع)	ایشان	جمع مذکر غائب	سوم شخص جمع مذکر
إِيَّاهُمْ (فقط شما را)	هُنَّ	هُنَّ	نَ (درماضي، مضارع)	ایشان	جمع مؤنث غائب	سوم شخص جمع مؤنث

«ضمائر متصل مرفوع»

نام صیغه به فارسی و عربی	ضمائر متصل مرفوع	ترجمه	در ماضی	در مضارع	در امر
اول شخص مفرد مذکر یا مؤنث	تُ (در ماضی)	م	كَتَبْتُ	_____	امر ندارد.
دوم شخص مفرد مذکر	تَ (در ماضی)	ی	كَتَبْتَ	_____	_____
دوم شخص مفرد مؤنث	تِ (در ماضی) یِ (در مضارع) یِ (در امر)	ی	كَتَبْتِ	تَكْتُبِينَ	اُكْتُبِي
سوم شخص مفرد مذکر	_____	_____	_____	_____	امر ندارد.
سوم شخص مفرد مؤنث	_____	_____	_____	_____	امر ندارد.
اول شخص جمع مذکر یا مؤنث	نا (در ماضی)	یم	كَتَبْنَا	_____	امر ندارد.
دوم شخص جمع مذکر	نَا (در ماضی) اِ (در مضارع) وا (در امر)	ید	كَتَبْنَا	تَكْتُبَانِ	اُكْتُبَا
دوم شخص جمع مؤنث	نَا (در ماضی) اِ (در مضارع) وا (در امر)	ید	كَتَبْنَا	تَكْتُبَانِ	اُكْتُبَا
دوم شخص جمع مذکر	نُم (در ماضی) و (در مضارع) وا (در امر)	ید	كَتَبْنَا	تَكْتُبُونَ	اُكْتُبُوا
دوم شخص جمع مؤنث	نُن (در ماضی) نَ (در مضارع) وا (در امر)	ید	كَتَبْنَا	تَكْتُبْنَ	اُكْتُبْنَ
سوم شخص جمع مذکر	اِ (در ماضی)، مضارع	ند	كَتَبَا	يَكْتُبَانِ	امر ندارد.
سوم شخص جمع مؤنث	اِ (در ماضی)، مضارع	ند	كَتَبَا	تَكْتُبَانِ	امر ندارد.
سوم شخص جمع مذکر	و (در ماضی)، مضارع	ند	كَتَبُوا	يَكْتُبُونَ	امر ندارد.
سوم شخص جمع مؤنث	نَ (در ماضی)، مضارع	ند	كَتَبْنَ	يَكْتُبْنَ	امر ندارد.

«ضمائم متصل منصوب و مجرور»

ترجمه ی مضاف إلیهی	ترجمه ی مفعولی	ضمائم متصل منصوب و مجرور	نام صیغه به فارسی و عربی	
م	مرا	ی	متکلم وحده	اول شخص مفرد مذکر یا مؤنث
ت	تورا	كَ	مفرد مذکر مخاطب	دوم شخص مفرد مذکر
ت	تورا	كِ	مفرد مؤنث مخاطب	دوم شخص مفرد مؤنث
ش	اورا	هُ	مفرد مذکر غائب	سوم شخص مفرد مذکر
ش	اورا	هَا	مفرد مؤنث غائب	سوم شخص مفرد مؤنث
مان	مارا	نا	متکلم مع الغیر	اول شخص جمع مذکر یا مؤنث
تان	شمارا	كُما	مثنای مذکر مخاطب	دوم شخص جمع مذکر
تان	شمارا	كُما	مثنای مؤنث مخاطب	دوم شخص جمع مؤنث
تان	شمارا	كُم	جمع مذکر مخاطب	دوم شخص جمع مذکر
تان	شمارا	كُنَّ	جمع مؤنث مخاطب	دوم شخص جمع مؤنث
شان	آن هارا (آن دو را)	هُما	مثنای مذکر غائب	سوم شخص جمع مذکر
شان	آن هارا (آن دو را)	هُما	مثنای مؤنث غائب	سوم شخص جمع مؤنث
شان	آن هارا	هُم	جمع مذکر غائب	سوم شخص جمع مذکر
شان	آن هارا	هُنَّ	جمع مؤنث غائب	سوم شخص جمع مؤنث

«ضمائر منفصل مرفوع»

ترجمه	ضمائر منفصل مرفوع	نام صیغه به فارسی و عربی	
من	أنا	متکلم وحده	اول شخص مفرد مذکر یا مؤنث
تو	أنتَ	مفرد مذکر مخاطب	دوم شخص مفرد مذکر
تو	أنتِ	مفرد مؤنث مخاطب	دوم شخص مفرد مؤنث
او	هُوَ	مفرد مذکر غائب	سوم شخص مفرد مذکر
او	هي	مفرد مؤنث غائب	سوم شخص مفرد مؤنث
ما	نحنُ	متکلم مع الغير	اول شخص جمع مذکر یا مؤنث
شما	أنتما	مثنای مذکر مخاطب	دوم شخص جمع مذکر
شما	أنتما	مثنای مؤنث مخاطب	دوم شخص جمع مؤنث
شما	أنتم	جمع مذکر مخاطب	دوم شخص جمع مذکر
شما	أنتنَّ	جمع مؤنث مخاطب	دوم شخص جمع مؤنث
آن ها (آن دو)	هُما	مثنای مذکر غائب	سوم شخص جمع مذکر
آن ها (آن دو)	هُما	مثنای مؤنث غائب	سوم شخص جمع مؤنث
آن ها	هُم	جمع مذکر غائب	سوم شخص جمع مذکر
آن ها	هُنَّ	جمع مؤنث غائب	سوم شخص جمع مؤنث

«ضمائر منفصل منصوب»

ترجمہ	ضمائر منفصل منصوب	نام صیغہ بہ فارسی و عربی	
فقط مرا	إِيَّايَ	متکلم وحدہ	اول شخص مفرد مذکر یا مؤنث
فقط تورا	إِيَّاكَ	مفرد مذکر مخاطب	دوم شخص مفرد مذکر
فقط تورا	إِيَّاكِ	مفرد مؤنث مخاطب	دوم شخص مفرد مؤنث
فقط اورا	إِيَّاهُ	مفرد مذکر غائب	سوم شخص مفرد مذکر
فقط اورا	إِيَّاهَا	مفرد مؤنث غائب	سوم شخص مفرد مؤنث
فقط مارا	إِيَّانَا	متکلم مع الغیر	اول شخص جمع مذکر یا مؤنث
فقط شمارا	إِيَّاكُمَا	مثنای مذکر مخاطب	دوم شخص جمع مذکر
فقط شمارا	إِيَّاكُمَا	مثنای مؤنث مخاطب	دوم شخص جمع مؤنث
فقط شمارا	إِيَّاكُم	جمع مذکر مخاطب	دوم شخص جمع مذکر
فقط شمارا	إِيَّاكُنَّ	جمع مؤنث مخاطب	دوم شخص جمع مؤنث
فقط آن ہارا (آن دو را)	إِيَّاهُمَا	مثنای مذکر غائب	سوم شخص جمع مذکر
فقط آن ہارا (آن دو را)	إِيَّاهُمَا	مثنای مؤنث غائب	سوم شخص جمع مؤنث
فقط آن ہارا	إِيَّاهُمْ	جمع مذکر غائب	سوم شخص جمع مذکر
فقط آن ہارا	إِيَّاهُنَّ	جمع مؤنث غائب	سوم شخص جمع مؤنث